

Exempelrutin för upptäckt och handläggning av våld i nära relationer

Att ställa frågan på rutin

Frågor om våld i nära relationer kan/ska ställas rutinmässigt till alla patienter vid till exempel:

- Första bedömningssamtal (1:a besök i vårdåtagandet vid enheten)
- Vid basutredning och kartläggning
- Vid årskontroll
- Till alla patienter med specifika diagnoser där det finns en ökad förekomst av våldsutsatthet inom patientgruppen (depression, PTSD, ångesttillstånd, långvariga smärttillstånd, psykosomatiska symtom, alkohol- och/eller drogproblem).

Och/eller:

Att ställa frågan vid indikation

Frågor om våld i nära relationer kan/ska ställas till alla patienter vid:

- Synliga fysiska skador
- Där uppgiven orsak till skadan inte överensstämmer med skadans utseende
- Där patienten sökt vård upprepade gånger för diffusa åkommor eller oklar skadebild.
- Där partner eller närstående är överbeskyddande, kontrollerande eller vägrar att lämna patienten ensam med vårdpersonalen.

Förslag på frågor att ställa på rutin

1. Många av mina patienter har upplevt våld i sina relationer. Jag frågar därför alla om det. Har du blivit utsatt för våld av någon i din familj?
2. Eftersom vi vet att depression/smärta/sömnsvårigheter (eller det som patienten söker för) kan vara en reaktion på att man blivit utsatt för våld brukar jag ställa frågor om det. Hur är det för dig, har någon gjort dig illa eller är det någon du är rädd för?
3. Har någon tagit på dig på ett sätt som inte känns okej eller tvingat dig till sexuella handlingar? Har du känt dig tvingat att ha sex för att undvika negativa konsekvenser från din partner?
4. Har någon hindrat dig från att använda käpp/rullstol/hjälpmedel? Hindrat dig från att ta din medicin/få mat och dryck/komma upp ur sängen eller till badrummet?

Förslag på frågor att ställa vid indikation

1. När jag lyssnar/undersöker/tittar på dig ser jag tecken som kan bero på våld. Är det så att någon har gjort dig illa?
2. Jag ser att du har ett blåmärke där – hur fick du det, har någon gjort dig illa?
3. Du berättar att du känner dig ledsen/trött/orolig – är du rädd för någon i din omgivning?
4. Du berättade att du och din partner bråkar mycket. Vad händer när ni bråkar?

Om patienten svarar ja - utsatt för våld det senaste året

Informera om följande:

- Våld i nära relationer är vanligt, ofta upprepat och riskerar att trappas upp. Alla har rätt att leva ett liv utan våld.
- Som våldsutsatt har man rätt att få hjälp och stöd med sin situation från hälso- och sjukvården, tandvården och socialtjänsten.
- Vårdpersonal har tystnadsplikt.
- Tystnadsplikten bryts om det finns barn i hem där det förekommer våld. Då gäller det lagstadgade kravet på orosanmälan gällande barn. Syftet med orosanmälan är att få stöd och hjälp med sin situation. Det är skadligt för barn att bevittna våld.
- Dokumentation om våldsutsatthet ska skyddas så att det inte är möjligt att läsa denna hemifrån via Journalen 1177.

Åtgärder och hänvisningar:

- **Gör en orosanmälan till Socialtjänsten** om det finns barn i hemmet (se nedan)
- Hjälp patienten att komma i kontakt med Socialtjänsten i den kommun eller stadsdel som patienten är bosatt/vistas i, om patienten samtycker.
- Efter kontorstid kontaktas socialjouren. Vid behov av akut skydd, kontakta socialtjänsten eller socialjouren.
- Hänvisa till annan lämplig aktör (se resurslista nedan)
- Erbjud patienten ett uppföljande möte.
- Beakta våldsutsattheten i den vidare vården och eventuell kontakt med anhöriga.

Vid hotbild, överväg att:

- Försegla journal från viss vårdenhet.
- Försegla journal från viss vårdenhet en viss tidsperiod.
- Försegla hela journalen
- Låsa kontot för hela 1177 (för att inte se till exempel bokade tider) eller spärra mot sammanhållen journalföring så att inte andra vårdgivare kan ta del av informationen.

Kontakta verksamhetsstödet eller närmaste chef för ovanstående åtgärder.

Om patienten svarar ja - utsatt för våld tidigare i livet

Anser patienten att det tidigare våldet påverkar aktuell psykisk och/eller fysisk ohälsa? Beakta svaret i vidare vårdplanering.

Om patienten svarar nej men misstanke om våldsutsatthet kvarstår

- Gör en orosanmälan till Socialtjänsten om det finns barn i hemmet
- Ge telefonnumret till någon stömlinje, se resurslista.

Dokumentation av svar och åtgärder

Dokumentera under undantagna sökord (se nedan) för att det inte ska bli synligt i Journalen 1177. Det är viktigt då det kan finnas anhöriga som kan tvinga patienten att visa journalen. Sökorden ligger antingen direkt i journalmallen eller hämtas ner manuellt.

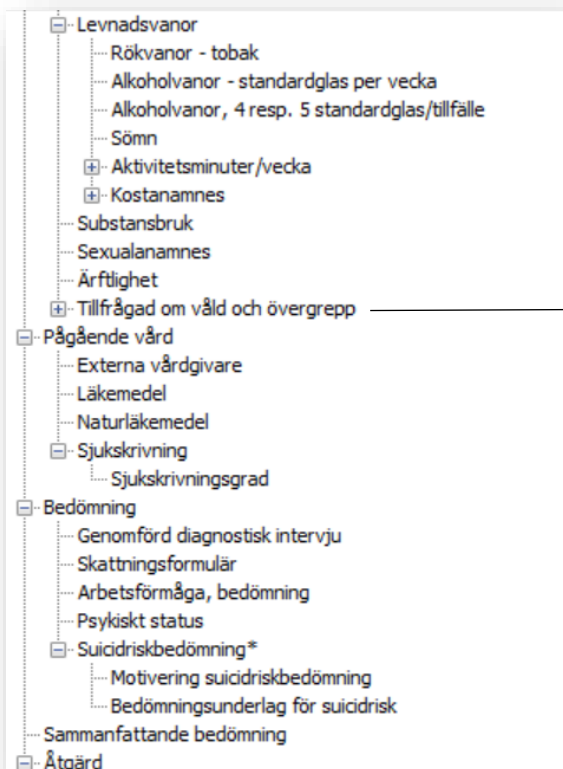
Varje sökord har undertermer med valbara alternativ eller fritextruta. Samtliga sökord har kommentarsfält för att skriva mer detaljerat vid behov.

Tio sökord avseende våld och övergrepp

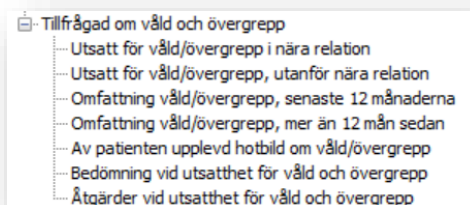
- **Tillfrågad** om våld och övergrepp
- **Vårdnadshavare tillfrågad** om egen våldsutsatthet
- **Uppgift inhämtad** om barnets våldsutsatthet
- **Utsatt** för våld/övergrepp i nära relation
- **Utsatt** för våld/övergrepp utanför nära relation
- **Omfattning** våld/övergrepp, mer än 12 mån sedan
- **Omfattning** våld/övergrepp, senaste 12 månaderna
- Av patienten **upplevd hotbild** om våld/övergrepp
- **Bedömning** vid utsatthet för våld och övergrepp
- **Åtgärder** vid utsatthet för våld och övergrepp

Observera att sökorden finns med på utskrifter/journalkopior och måste menprövas vid utlämnad av journalkopior.

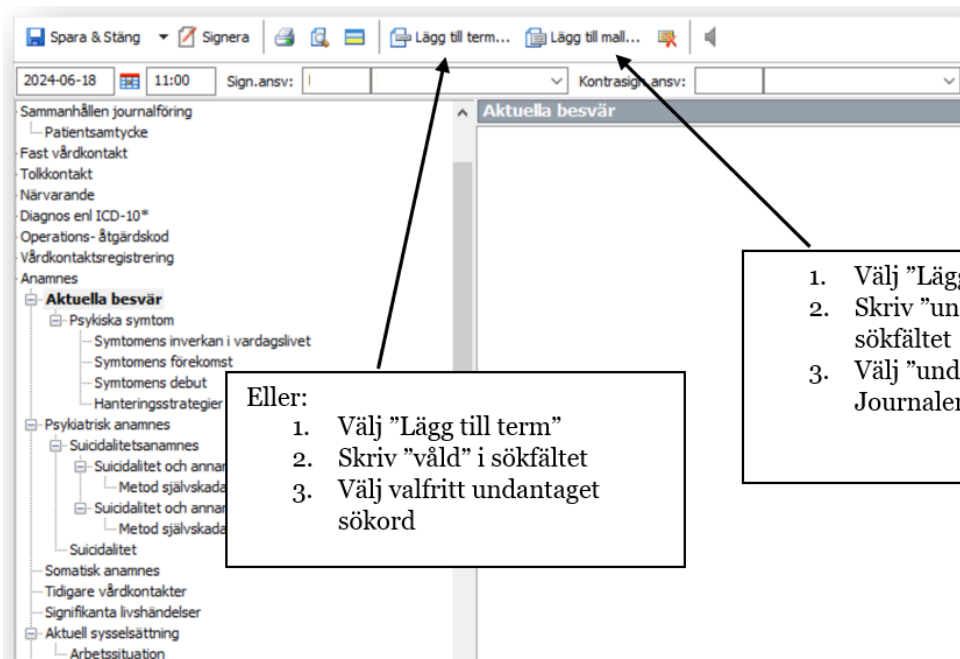
Så här kan sökorden ligga i en journalmall:

Tryck på "plustecknet"

Om ovanstående sökord inte finns i journalmallen kan de läggas till så här:

Eller:

1. Välj "Lägg till term"
2. Skriv "våld" i sökfältet
3. Välj valfritt undantaget sökord

1. Välj "Lägg till mall"
2. Skriv "undantagna" i sökfältet
3. Välj "undantagna sökord – Journalen 1177"

Orosanmälan vid minderåriga barn

Om det finns barn i nära relation till en patient som under det senaste året har utsatts för våld i nära relation ska en anmälan enligt 14 kapitlet 1§ socialtjänstlagen göras.

Om det framkommer att patienten/vårdnadshavaren utsatts för våld i nära relation ska den andra vårdnadshavaren inte informeras om att en anmälan görs. Om det framkommer att barnet utsätts för våld ska ingen av vårdnadshavarna informeras om att en orosanmälan görs.

Gör orosanmälan enklast via Socialtjänstens olika E-tjänster.

Internetsök kommun + orosanmälan:

 Stockholms stad

Orosanmälan - barn

▼ Meny

Hur stark är din oro?

Ring **alltid** om du upplever att oron är akut och barnet behöver hjälp direkt. Om du är osäker på allvaret i situationen bör du ringa och rådfråga socialtjänsten.

Fält markerade med * är obligatoriska

Hur vill du lämna din anmälan? *

☐ Jag vill ringa och berätta om min oro

☐ Jag vill göra min anmälan digitalt

Nästa >

Dokumentera oro gällande minderåriga barn

När det gäller orosanmälningar som rör misstanke om våld, behöver detta dokumenteras i journalen på ett sätt så att det inte syns i Journalen 1177, då detta kan innebära en risk för patienten eller barnet/en. Dokumentera oron enligt verksamhetens lokala rutin gällande orosanmälan.

Resurslista

Socialtjänsten	Kommun	Kontaktuppgift
Orosanmälan gällande barn <i>Internetsök "orosanmälan + kommun"</i>		
Relationsvårdsteam <i>Internetsök "våld i nära relation + kommun"</i>		
Socialjour (akut efter kontorstid) <i>Internetsök "socialjour + kommun"</i>		

Regionala enheter	Kontaktuppgift	
Akutmottagning för våldtagna, Södersjukhuset <i>Tar emot utsatta för sexuella övergrepp som skett senaste månaden. Öppet dygnet runt.</i>	08 - 123 64 670	
Amelmottagningen, Södersjukhuset <i>Tar emot flickor/kvinnor med erfarenhet av könsstympning.</i>	08 - 123 62 700	
Origo Stockholm <i>avs. hedersrelaterat våld och förtryck</i>	Stöd till utsatta 13–26 år	020 - 25 30 00
	Rådgivning för yrkesverksamma	08 - 508 251 20

Nationella stödlinjer <i>Går att ringa anonymt</i>	Kontaktuppgift
Kvinnofridslinjen	020 - 50 50 50
Stödlinjen för män	020 - 80 80 80
Stödlinjen för transpersoner	020 - 55 00 00
Stödlinjen "Rätt att välja" <i>avs. hedersrelaterat våld och förtryck.</i>	020 - 57 70 70
Stödlinjen "Välj att sluta" <i>För våldsutövare el. personer som riskerar att utöva våld.</i>	020 - 555 666

Annan kontakt:

Webbsida: Stöd för yrkesverksamma [Hänvisa utsatta rätt - Operation Kvinnofrid](#)